

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»  
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК  
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**  
Декан факультету суспільних наук  
/Юрій ОСТАПЕЦЬ/  
«*Юр*» *Юр Остап* 2024 року



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА**

Рівень вищої освіти	<b>перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</b>
Галузь знань	<b>01 Освіта/Педагогіка</b>
Спеціальність	<b>012 Дошкільна освіта</b>
Освітня програма	<b>Дошкільна освіта</b>
Статус дисципліни	<b>обов'язкова</b>
Мова навчання	<b>українська</b>

**Ужгород, 2024**

Робоча програма навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньої програми «Дошкільна освіта».

**Розробники:** Атрощенко Тетяна Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 15 від « 27 » червня 2024 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

  
(підпис)

/Оксана ПОВІДАЙЧИК/  
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 8 від « 27 » червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук

  
(підпис)

/Олена ПОПАДИЧ/  
(прізвище та ініціали)

© Атрощенко Т.О., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

## 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<b>Найменування показників</b>	<b>Розподіл годин за навчальним планом</b>	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	2	2
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	4	4
	Лекції:	
	30	10
	Практичні (семінарські):	
	28	8
Форма підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	62	102

## **2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Мета вивчення навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» - озброєння майбутніх фахівців теоретичними знаннями, лінгвістичними, лінгводидактичними й психофізіологічними засадами навчання рідної мови та формування у них практичних умінь і навичок, за допомогою яких вони зможуть досягти високого науково-методичного рівня освітньо-виховної роботи з розвитку мовлення у різних вікових групах закладу дошкільної освіти відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти.

Завдання навчальної дисципліни: ознайомити здобувачів із теоретичними і практичними основами дошкільної лінгводидактики; підготувати до виконання професійних функцій вихователя у сфері реалізації завдань формування мовленнєвої, комунікативної компетентностей у дітей раннього і дошкільного віку, сформувати здатність проектувати і здійснювати освітній процес у закладі дошкільної освіти з урахуванням індивідуальних досягнень дитини у комунікативно-мовленнєвій сфері, особливостей розвитку її особистості.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами, в тому числі міжкультурної взаємодії.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

## **3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми:

ОК 7. Вступ до спеціальності.

ОК 18. Основи загальної психології.

ОК 20. Вікова фізіологія та валеологія.

ОК 26. Методика ознайомленням з докільям дітей раннього і дошкільного віку.

## **4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ**

Відповідно до освітньої програми «Дошкільна освіта», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

<b>Програмні результати навчання</b>	<b>Шифр ПРН</b>
Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 1
Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.	ПРН 2
Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.	ПРН 15
Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.	ПРН 17
Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.	ПРН 18

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика»:

<b>Очікувані результати навчання з дисципліни</b>	<b>Шифр ПРН</b>
Розуміє і визначає педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 1
Розуміє, описує й аналізує процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.	ПРН 2
Визначає завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.	ПРН 15
Здійснює суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.	ПРН 17
Володіє технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.	ПРН 18

## **5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

### **Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання**

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: усне та письмове опитування, тестовий контроль, есе, презентація самопідготовки.

Методи демонстрування результатів навчання з дисципліни:

за джерелом інформації (словесні: розповідь, бесіда, лекція; наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи, анкетування тощо);

за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні);

за ступенем самостійності мислення студентів при засвоєнні знань (репродуктивні, пошукові, дослідницькі) та ін.; під час практичних занять – методи інтерактивного навчання; під час самостійної роботи – індивідуальні навчально-дослідницькі завдання тощо.

Аудиторна, самостійна та індивідуальна робота здобувача забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями, дистанційною організацією навчання в системі Moodle, методичними рекомендаціями для самостійної роботи; тестовими завданнями для контролю та самоконтролю знань, умінь і навичок.

#### **Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання**

Форми поточного контролю: доповідь на практичному занятті, виконання індивідуальних завдань (підготовка конспекту лекції, складання міні-словників до теми, виготовлення наочності, розробка конспекту заняття, опорної схеми роботи тощо).

Знання, вміння та навички студентів оцінюються через визначення критерії виконання завдань. Кількісна оцінка певного поточного контролю за конкретним видом навчального заняття визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля – 50.

*Форма модульного контролю:* контрольна робота. Передбачає розкриття теоретичних питань і тести. Кожне завдання модульної контрольної роботи (2 теоретичні і тестові завдання) оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок: теоретична частина – 40 балів (по 20 балів кожне теоретичне питання); тести оцінюються в 10 балів. Максимальна оцінка за модульну контрольну роботу – 50 балів.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання і результату модульної контрольної роботи (максимальна оцінка – 100 балів).

*Форма підсумкового семестрового контролю:* екзамен у комбінованій формі.

Результат підсумкового контролю визначається як середнє арифметичне значення двох модулів. Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена у відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 35) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то він складає іспит в усній формі за переліком запитань.

#### **Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)**

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	50	100
12	13	13	12		

T1, T2 ... – теми

#### **Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)**

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	50	100
5	5	6	6	5	6	5	6	6		

T1, T2 ... – теми

#### **Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни**

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)

Практичні (семінарські) заняття	4	30	9	30
Виконання індивідуальних завдань	1	10	1	10
Навчання на онлайн-платформах з поданням сертифікату про результат навчання*	1	10	1	10
Модульна контрольна Робота	1	<b>50</b>	1	<b>50</b>
<b>Разом</b>	<b>7</b>	<b>100</b>	<b>12</b>	<b>100</b>

\*Здобувачі можуть отримати бали за вивчення окремих питань змісту дисципліни через навчання на масових відкритих онлайн курсах (МВОК) в Україні за умови наявності відповідного сертифікату ([Prometheus](#), [EdEra](#), [Дія. Цифрова освіта](#), Coursera та інші.).

### Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після виконання програми змістового модуля у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді виконання письмових завдань репродуктивного й творчого характеру, який оцінюється від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин здобувач не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

**50 балів** (оцінка «відмінно») – здобувач виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі і виявив при цьому: глибокі та повні знання матеріалу дисципліни; вільне володіння науковою термінологією; творчу самостійність; високу культуру оформлення знань та відповідний рівень умінь і навичок.

**40 балів** (оцінка «добре») – здобувач виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі, вичерпно реалізував усі питання, виявив творчу самостійність, добре орієнтується в сучасних проблемах основ педагогіки, продемонстрував високу культуру оформлення знань, належний рівень умінь та навичок, але в роботі наявні окремі несуттєві помилки. Ставиться за виконання 75 % усіх завдань.

**30 балів** (оцінка «задовільно») – здобувач виявив задовільні знання матеріалу, але допустив при цьому окремі грубі фактичні помилки та неточності, а культура оформлення знань та рівень його умінь і навичок ще недостатні. Правильно виконано більше 50% запропонованих завдань

**20 балів** (оцінка «незадовільно») – здобувач не виявив достатніх фахових знань з предмета, не досяг реалізації завдання через загальну слабку орієнтацію в програмовому матеріалі, а культура його мовлення й оформлення знань незадовільні. Завдань виконано менше від 50 %.

### Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковим семестровим контролем з дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» є іспит, який проводиться в усній формі.

Відповідно до «Положення про порядок та методiku проведення семестрових (курскових) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

**оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслугує здобувач, який:**

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти,

виявляючи особистісну позицію;

- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

**оцінку «добре» (82-89 балів, B) – заслуговує здобувач, який:**

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування

проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

**оцінку «добре» (74-81 бал, C) заслуговує здобувач, який:**

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

**оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:**

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;

- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

**оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:**

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

**оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:**

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

**оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:**

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	Зараховано
82-89	<b>B</b>	добре	
74-81	<b>C</b>		
64-73	<b>D</b>	задовільно	
60-63	<b>E</b>		
35-59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю	не зараховано з

		повторного складання	можливістю повторного складання
0-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**Академічна доброчесність:** політика щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності з урахуванням норм «Положення про академічну доброчесність в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (затверджене вченою радою університету від 23.02.2017 р., протокол № 3).

**Правила перезарахування кредитів у випадку мобільності:** політика щодо перезарахування кредитів ЄКТС у випадку мобільності формується з урахуванням норм «Положення про порядок визнання (перезарахування) кредитів ЄКТС для учасників програм академічної мобільності у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» (затверджене вченою радою університету від 30.05.2019 р., протокол № 6).

**Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті:** політика щодо визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, формується з урахуванням норм «Положення про порядок визнання в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» результатів навчання, здобутих протягом неформальної та / або інформальної освіти (затверджене вченою радою університету від 18.12.2023 р., протокол № 11).

## 6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### 6.1. Зміст навчальної дисципліни

#### МОДУЛЬ 1.

##### Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні аспекти дисципліни

##### Тема 1. Вступ. Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики

Об'єкт, предмет, завдання дошкільної лінгводидактики. Міждисциплінарні зв'язки. Наукові засади дошкільної лінгводидактики: *методологічні* засади (мова як суспільне явище, суспільний характер походження мови, мова – засіб спілкування, взаємозв'язок мови й мислення); *природничі* засади (вчення І. Павлова про II сигнальну систему, становлення II сигнальної системи у дітей, будова мовного апарату); *психологічні* засади (вчення психологів про мовлення і мовленнєву діяльність; усвідомлення дітьми звукового та словникового складу мовлення); *лінгвістичні* засади (лінгвістика – теоретичне підґрунтя методики; функції мови та мовлення; стилі мовлення, нормативність і культура мовлення); *педагогічні* засади (педагогіка – база лінгводидактики; використання категорій педагогіки в методиці розвитку мовлення: навчання, виховання, розвиток, формування, закономірності, принципи, методи, прийоми, форми, фактори, умови, виховання). Методи наукового дослідження в методиці: спостереження, бесіди, психолого-педагогічний експеримент, діагностичні методики.

##### Тема 2. Завдання, зміст, форми, засоби розвитку мовлення дітей

Мета і завдання ЗДО з розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови. Значення рідної мови у вихованні дітей. Базовий компонент дошкільної освіти про розвиток мовлення дітей. Мова вихователя як засіб розвитку мовлення дітей.

Засоби розвитку мовлення.

Змістова характеристика видів мовленнєвої компетенції дошкільників.

Форми робота з розвитку мовлення в дошкільному закладі: навчання на заняттях, навчання і розвиток мовлення дітей у повсякденному житті. Заняття як основна форма навчання дітей рідної мови. Види занять. Особливості занять з розвитку мовлення.

##### Тема 3. Методи і прийоми розвитку мовлення дітей

Загальне поняття про методи й прийоми. Наочні методи навчання, їх характеристика. Взаємозв'язок слова і наочності. Словесні методи навчання, їх характеристика. Практичні та

ігрові методи навчання, їх характеристика. Взаємозв'язок і взаємозалежність методів навчання.

Прийоми навчання дітей рідної мови. Зразок мовлення вихователя й вимоги до нього. Запитання вихователя й вимоги до них. Вимоги до відповідей дітей.

Методи навчання мови й розвитку мовлення: дидактичні ігри та вправи, розмови, бесіди, розглядання, читання й розповідання, переказування та ін.

#### **Тема 4. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства**

Необхідність спілкування майбутньої матері у перинатальному періоді. Становлення мовлення дітей першого року життя. Особливості підготовчого періоду; розвиток голосових реакцій, наслідування звуків мови і слів. Розвиток розуміння мовлення оточуючих, поява у дитини перших усвідомлених слів. Зміст і завдання розвитку мовлення дітей першого року життя. Необхідність спілкування з дитиною. Методика проведення ігор-занять з розвитку мовлення, види. Прийоми організації індивідуальних і групових ігор-занять. Використання картинки й художньої літератури в роботі з дітьми 1-го року життя. Розвиток мовлення на другому році життя. Характеристика мовлення. Завдання розвитку мовлення дітей 2-го року життя. Методика проведення занять, їх види. Прийоми навчання.

Зміст і завдання розвитку мовлення у дітей третього року життя. Характеристика мовлення. Методика проведення ігор-занять з розвитку мовлення, види. Прийоми організації індивідуальних і групових ігор-занять. Використання картинки й художньої літератури в роботі з дітьми третього року життя

### **МОДУЛЬ 2.**

#### **Змістовий модуль 2. Теорія та методика розвитку мовлення дошкільників у навчально-мовленнєвій діяльності**

##### **Тема 5. Звукова культура мовлення**

Поняття звукової культури мовлення.

Закономірності засвоєння звука дитиною. Значення домовних проявів у становленні звукової культури мовлення, їх характеристика. Особливості засвоєння дітьми фонем. Роль слухового й мовно-рухового аналізаторів у засвоєнні дітьми звуків (В. Бельтюков, О. Гвоздев, Н. Швачкін).

Сприймання звуків на слух і їх артикуляція. Усвідомлення звукового аспекту рідного мовлення (О. Гвоздев, С. Бернштейн, В. Бельтюков, Н. Швачкін, Д. Ельконін, Л. Журова та ін.).

Поняття фонема, звук, звукова культура мовлення: фонетична й орфоепічна правильність мовлення, дикція, мовне дихання, фонематичний і мовний слух, темп мовлення, сила голосу, інтонаційна виразність мовлення. Характеристика компонентів звукової культури мовлення.

##### **Тема 6. Методика виховання звукової культури мовлення на заняттях**

Особливості звуковимови дітей різних вікових груп. Прийоми індивідуальної перевірки звуковимови дітей. Методи і прийоми виховання звукової культури мовлення дітей. Методика виховання звукової культури мовлення на заняттях.

##### **Тема 7. Завдання й зміст словникової роботи в різних вікових групах закладу дошкільної освіти. Методика словникової роботи у ЗДО**

Закономірності засвоєння слова дитиною. Перші слова, їх специфіка й особливості. Етапи оволодіння словами. Критика теорії «відкриття» В. Штерна та Ш. Бюллер. Оволодіння значенням слова. Лексичне значення слів. Ступені узагальнення слів за значенням (М. Кольцова), засвоєння дітьми прямого й переносного значення слів. Завдання й зміст словникової роботи в різних вікових групах ЗДО. Характеристика методів і прийомів словникової роботи. Методика розвитку словника дітей дошкільного віку. Ознайомлення дітей з довідками – основа словникової роботи. Розвиток словника в різних видах діяльності.

##### **Тема 8. Методика формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку**

Поняття граматичної будови мови. Особливості засвоєння граматичної будови мови дітьми дошкільного віку.

Типові граматичні помилки в мовленні дітей. Завдання і зміст роботи з формування граматичної правильності мовлення дошкільників. Методи і прийоми роботи з формування граматичної правильності мовлення дітей. Формування граматичної правильності мовлення

дітей на заняттях та в повсякденні.

### **Тема 9. Методика навчання дітей діалогічного мовлення**

Методика розвитку діалогічного мовлення. Завдання й зміст розвитку діалогічного мовлення в дошкільному закладі.

Розмова вихователя з дітьми в повсякденному спілкуванні – метод розвитку діалогічного мовлення. Вимоги до організації розмов, їх тематика й зміст у кожній віковій групі. Методика організації й проведення розмов з дітьми.

Бесіда – основний метод розвитку діалогічного мовлення. Види, зміст і тематика бесід. Значення бесід для розумового, морального та естетичного розвитку дітей. Методика проведення бесіди: підготовка вихователя й дітей до бесіди, добір наочного, дидактичного, ілюстративного матеріалу та технічних засобів навчання до бесіди. Структура бесіди. Методичні прийоми розвитку діалогічного мовлення дітей в ході бесіди. Види запитань вихователя. Вимоги до запитань та відповідей дітей.

### **Тема 10. Методика навчання дітей монологічного мовлення**

Методика навчання дітей монологічного мовлення (розповідання). Зміст і завдання навчання дітей монологічного мовлення.

Характеристика методів, прийомів навчання дітей монологічного мовлення.

Переказ літературних творів. Значення переказу. Вимоги до творів для переказу дітьми, їх підбір для дітей різних вікових груп. Види переказу. Прийоми навчання переказу літературних творів. Структурні компоненти заняття з навчання переказу. Особливості навчання переказу дітей в різних вікових групах.

Поняття розповіді. Класифікація дитячих розповідей. Послідовність введення в роботу розповідей різних видів. Прийоми навчання розповідання.

Описова й сюжетна розповідь. Методика навчання опису предметів, іграшок, картинок тощо.

## **Змістовий модуль 3. Наступність і перспективність навчання дітей рідної мови у ЗДО та у першому класі школи**

### **Тема 11. Сутність мовленнєвої готовності дітей до школи. усвідомлення дитиною мовлення. зміст і завдання з навчання дітей елементів грамоти**

Сутність мовленнєвої підготовленості дітей до школи. Змістовий аспект мовленнєвого розвитку дітей. Значення розвитку усвідомлення дітьми мовлення. Характеристика сучасного звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти. Етапи навчання грамоти.

Підготовка до навчання грамоти на п'ятому році життя.

Зміст і завдання підготовки до навчання грамоти на шостому році життя.

### **Тема 12. Методика практичного ознайомлення дітей із звуками мови. Навчання звукового та складового аналізу слів**

Методика ознайомлення з голосними та приголосними звуками. Навчання звуковому аналізу слів. Ознайомлення з твердими та м'якими приголосними звуками.

### **Тема 13. Методика ознайомлення дітей з новою літерою. Навчання дітей усвідомленого читання. Підготовка руки дитини до письма**

Поняття літера (буква), читання. Значення. Завдання.

Методика ознайомлення з голосними та приголосними (м'якими й твердими) звуками та відповідними літерами.

Навчання звуко-буквеному аналізу слів, прийоми навчання читання.

Ознайомлення з твердими та м'якими приголосними звуками.

## 6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин: 120					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
4-й семестр						
<b>Модуль 1.</b>						
<b>Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні аспекти дисципліни</b>						
Тема 1. Вступ. Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики.	8	2	2			4
Тема 2. Завдання, зміст, форми, засоби розвитку мовлення дітей	9	2	2			5
Тема 3. Методи і прийоми розвитку мовлення дітей	8	4	2			2
Тема 4. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства	9	2	2			5
Модульна контрольна робота						
<b>Разом за модуль</b>	<b>34</b>	<b>10</b>	<b>8</b>			<b>16</b>
<b>Модуль 2.</b>						
<b>Змістовий модуль 2. Теорія та методика розвитку мовлення дошкільників у навчально-мовленнєвій діяльності</b>						
<b>Змістовий модуль 3. Наступність і перспективність навчання дітей рідної мови у ЗДО та у першому класі школи</b>						
Тема 1. Звукова культура мовлення	9	2	2			5
Тема 2. Методика виховання звукової культури мовлення на заняттях	9	4	2			3
Тема 3. Завдання й зміст словникової роботи в різних вікових групах закладу дошкільної освіти. Методика словникової роботи у ЗДО	11	2	2			7
Тема 4. Методика формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку	9	2	2			5
Тема 5. Методика навчання дітей діалогічного мовлення	9	2	2			5
Тема 6. Методика навчання дітей монологічного мовлення	9	2	2			5
Тема 7. Сутність мовленнєвої готовності дітей до школи. усвідомлення дитиною мовлення. зміст і завдання з навчання дітей елементів грамоти	10	2	4			4
Тема 8. Методика практичного ознайомлення дітей із звуками мови. Навчання звукового та складового аналізу слів	10	2	2			6
Тема 9. Методика ознайомлення дітей з новою літерою. Навчання дітей усвідомленого читання. Підготовка руки дитини до письма	10	2	2			6
Модульна контрольна робота						
<b>Разом за модуль</b>	<b>86</b>	<b>20</b>	<b>20</b>			<b>46</b>
<b>Разом за семестр</b>	<b>120</b>	<b>30</b>	<b>28</b>			<b>62</b>

### Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин: 120					
	Форма навчання: заочна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
4-й семестр						
<b>Модуль 1.</b>						
<b>Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні аспекти дисципліни</b>						
Тема 1. Вступ. Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики.	8,5	0,5				8
Тема 2. Завдання, зміст, форми, засоби розвитку мовлення дітей	9	0,5	0,5			8
Тема 3. Методи і прийоми розвитку мовлення дітей	9,5	1	0,5			8
Тема 4. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства	9	1				8
Модульна контрольна робота						
<b>Разом за модуль</b>	<b>36</b>	<b>3</b>	<b>1</b>			<b>32</b>
<b>Модуль 2.</b>						
<b>Змістовий модуль 2. Теорія та методика розвитку мовлення дошкільників у навчально-мовленнєвій діяльності</b>						
<b>Змістовий модуль 3. Наступність і перспективність навчання дітей рідної мови у ЗДО та у першому класі школи</b>						
Тема 1. Звукова культура мовлення	9	0,5	0,5			8
Тема 2. Методика виховання звукової культури мовлення на заняттях	9	0,5	0,5			8
Тема 3. Завдання й зміст словникової роботи в різних вікових групах закладу дошкільної освіти. Методика словникової роботи у ЗДО	10	1	3			6
Тема 4. Методика формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку	9,5	1	0,5			8
Тема 5. Методика навчання дітей діалогічного мовлення	9	0,5	0,5			8
Тема 6. Методика навчання дітей монологічного мовлення	9	0,5	0,5			8
Тема 7. Сутність мовленнєвої готовності дітей до школи. усвідомлення дитиною мовлення. зміст і завдання з навчання дітей елементів грамоти	9,5	1	0,5			8
Тема 8. Методика практичного ознайомлення дітей із звуками мови. Навчання звукового та складового аналізу слів	9,5	1	0,5			8
Тема 9. Методика ознайомлення дітей з новою літерою. Навчання дітей усвідомленого читання. Підготовка руки дитини до письма	9,5	1	0,5			8
Модульна контрольна робота						
<b>Разом за модуль</b>	<b>84</b>	<b>7</b>	<b>7</b>			<b>70</b>
<b>Разом за семестр</b>	<b>120</b>	<b>10</b>	<b>8</b>			<b>102</b>

### 6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Вступ. Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики	2	1
2	Тема 2. Завдання, зміст, форми, засоби розвитку мовлення дітей	2	0,5
3	Тема 3. Методи і прийоми розвитку мовлення дітей	2	0,5
4	Тема 4. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства	2	1
5	Тема 5. Звукова культура мовлення	2	0,5
6	Тема 6. Методика виховання звукової культури мовлення на заняттях	2	0,5
7	Тема 7. Завдання й зміст словникової роботи в різних вікових групах закладу дошкільної освіти. Методика словникової роботи у ЗДО	4	1
8	Тема 8. Методика формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку	2	0,5
9	Тема 9. Методика навчання дітей діалогічного мовлення	2	0,5
10	Тема 10. Методика навчання дітей монологічного мовлення	2	0,5
11	Тема 11. Сутність мовленнєвої готовності дітей до школи. усвідомлення дитиною мовлення. зміст і завдання з навчання дітей елементів грамоти	2	0,5
12	Тема 12. Методика практичного ознайомлення дітей із звуками мови. Навчання звукового та складового аналізу слів	2	0,5
13	Тема 13. Методика ознайомлення дітей з новою літерою. Навчання дітей усвідомленого читання. Підготовка руки дитини до письма	2	0,5
<b>Разом</b>		<b>28</b>	<b>8</b>

### 6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Вступ. Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики. Історичний огляд становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики	4	13
2	Тема 2. Завдання, зміст, форми, засоби розвитку мовлення дітей	4	7
3	Тема 3. Методи і прийоми розвитку мовлення дітей	4	7
4	Тема 4. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства	4	7
5	Тема 5. Звукова культура мовлення	5	7
6	Тема 6. Методика виховання звукової культури мовлення на заняттях	5	7
7	Тема 7. Завдання й зміст словникової роботи в різних вікових групах закладу дошкільної освіти. Методика словникової роботи у ЗДО	7	14
8	Тема 8. Методика формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку	5	7
9	Тема 9. Методика навчання дітей діалогічного мовлення	5	7
10	Тема 10. Методика навчання дітей монологічного мовлення	5	7
11	Тема 11. Сутність мовленнєвої готовності дітей до школи. усвідомлення дитиною мовлення. зміст і завдання з навчання дітей елементів грамоти	5	5
12	Тема 12. Методика практичного ознайомлення дітей із звуками	5	7

	мови. Навчання звукового та складового аналізу слів		
13	Тема 13. Методика ознайомлення дітей з новою літерою. Навчання дітей усвідомленого читання. Підготовка руки дитини до письма	4	7
	<b>Разом</b>	<b>62</b>	<b>102</b>

### 6.5. Індивідуальні завдання

1. Скласти картотеку публікацій з проблем дошкільної лінгводидактики за останні два роки.
2. Написання реферату на тему: «Мова вихователя – зразок для наслідування».
3. Віднайдіть і законспекуйте 8-10 висловлювань науковців, що стосуються розвитку мови дітей.
4. Провести дослідження на тему «Мовленнєва готовність дітей до навчання у школі».
5. Підготувати творчу роботу на тему «Особливості професійної діяльності вихователя в багатомовному колективі ЗДО».
6. За допомогою діагностичних методик визначити рівень сформованості мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти.
7. Виписати із довідникових джерел 25 термінів, які найбільш часто вживаються у сфері дошкільної лінгводидактики.

## 7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

**Технічні засоби:** мультимедійна та інтерактивна дошки.

**Обладнання:** проєктор, ноутбук.

**Програмне забезпечення:** Google Meet, Moodle (Modular Object Oriented Digital Learning Environment), інтерактивні засоби (електронна пошта, комп'ютерні комунікації та відеоконференції).

## 8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

### Основна література

1. Атрощенко Т.О. Методика викладання дисциплін лінгво-дидактичного циклу: Навчально-методичний посібник за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Київ: Кондор-Видавництво, 2014. 164 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти): нова редакція. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
3. Бенера В. Є., Маліновська Н. В. Теорія та методика розвитку рідної мови дітей. 3-тє видання. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2019. 384 с.
4. Богуш А. М., Гавриш Н. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / За ред. А. М. Богуш. К.: Вища шк., 2007. 542 с.
5. Богуш А. М., Маліновська Н. В. Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2021. 336 с.
6. Ватаманюк Г. Робота з дитячою книгою в закладі дошкільної освіти: теорія і практика : навч.-метод. посіб. Київ : КНТ, 2019. 480 с.
7. Дошкільна лінгводидактика: збірник тестів з курсу для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 012 «Дошкільна освіта» / укладачі В.В. Іванова, Т.О. Атрощенко. Мукачево : МДУ, 2020. 29 с.
8. Маліновська Н. В. Розвиток зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами моделювання. Діяльнісний підхід в організації освітньо-виховного процесу закладу дошкільної освіти: педагогічний путівник: посібник. Упоряд. Л. В. Гурнік, за ред. А. Л. Черній. Рівне, 2020. С. 21-26.
9. Федорова М.А. Дошкільна лінгводидактика. Житомир, ФОП Левковець, 2022. 313 с.

### Додаткова література

1. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання: монографія. Київ: Світич, 2006.
2. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: підручник / за ред. А.М. Богуш. Вид. 2-ге, доповнене. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 704 с
3. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика. Підручник для ВНЗ. К.: Вища школа, 2011. 704 с.
4. Богуш А. М., Гавриш Н. В., Саприкіна О. В. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. Київ: Видавничий Дім "Слово", 2009. 408 с.
5. Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. Х.: Ранок, 2015. 176 с.
6. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
7. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія / Укл. А.М. Богуш К. : Слово, 2006. 746 с
8. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
9. Крутій К.Л. Інтеграція в дошкільній освіті як інноваційне явище, або що треба знати про інтеграцію? Сайт ukrdeti.com. Режим доступу : [http://ukrdeti.com/wp-content/uploads/2017/08/Стаття\\_проф.Крутій-К.\\_Інтеграція.pdf](http://ukrdeti.com/wp-content/uploads/2017/08/Стаття_проф.Крутій-К._Інтеграція.pdf).
10. Крутій К. Л. Створення мовленнєвого середовища: теоретичні засади і практична реалізація [2-е вид.]. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2006. 168 с.

### Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Google Scholar або Google Академія: пошукова система і некомерційна бібліометрична база даних, що індексує наукові публікації та наводить дані про їх цитування <https://scholar.google.com.ua/>
2. Законодавство України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>
3. Безкоштовна бібліотека підручників <http://www.info-library.com.ua/books-book-69.html>
4. «Ефективні методи та прийоми розвитку мовлення у дітей старшого дошкільного віку: поради науковців» <https://www.youtube.com/watch?v=Q9jpV1XUTrs>
5. Відеофрагменти мовленнєвих занять з дітьми URL: <https://goo.gl/xeMxVF>, <https://goo.gl/mJZBSp>.

**Результати перегляду  
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_/ 20\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток\_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол №\_\_\_ від «\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_/ 20\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток\_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол №\_\_\_ від «\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_/ 20\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток\_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол №\_\_\_ від «\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_/ 20\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток\_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол №\_\_\_ від «\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (прізвище ініціали)